

In hun geloofsleven stuiten ze op een anomalie, op een wanverhouding, tusschen hun rechtvaardigmaking voor God en hun heiligmaking.

In hun geloofsleven ervaren ze hun rechtvaardigmaking als volkomen; wordt hun deel de roem des Apostels: „Wij dan, gerechtvaardigd zijnde door het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus”.

Maar beproeven ze zich nu in hun heiligmaking, dan is de uitkomst zulk een geheel anders. Dan vinden ze zoo niets van volkomenheid. Dan is het alles nog slechts armelijke aanvang en klein en zwak beginsel.

Op zichzelf reeds een bron van droefheid. Doch die hun ook telkens weer een bron van onrust dreigt te worden omtrent de waarachtigheid van hun rechtvaardigmaking en de oprechtheid van hun geloof. Het Woord leert hun, dat rechtvaardigmaking en heiligmaking onafscheidelijk zijn, en dat de eerste het deel niet kan zijn van wie vreemd is aan de laatste. Dat Woord betuigt hun ook, dat de oprechtheid van het geloof zich bewijst in de goede werken als zijn vruchten, en dat alle geloof dat deze vruchten niet voortbrengt een dood geloof is, machteloos om gemeenschap te geven met Christus en daarom ook krachteloos ter rechtvaardigmaking voor God.

Zoo werpt de onvolkomenheid hunner heiligmaking voor hun oog een schaduw op hun rechtvaardigmaking; zet ze er een vraagteken achter — gaat ze hun die betwisten.

Wat is nu de weg om aan de beklemming van deze anomalie tusschen onze rechtvaardigmaking en onze heiligmaking te ontkomen?

Die ligt niet in allerlei zelf-bedachte middelen tot geruststelling, zooals b.v. dat we dezelfde anomalie ook ontdekken bij anderen, die we voor oprecht-geloovigen houden; dat de Schrift ze ons zelfs toont bij de rijkgebengadigden onder Gods kinderen.

Want het eerste heeft een al te onzeker uitgangspunt, en het laatste mag ons wel troosten en beemoedigen, maar zal het toch alleen waarlijk en heiliglijk doen, als we er de verklaring voor vinden in het genadewerk Gods zelf bij zijn volk.

En die verklaring is er.

Ze ligt in hoofdzaak — ons bestek laat niet toe in bijzonderheden af te dalen — in het volgende:

1e, dat, hoe onafscheidelijk rechtvaardigmaking en heiligmaking ook zijn, er toch verschil is in beider toepassing.

Dit groote verschil, dat de weldaad der rechtvaardigmaking, in den weg der geloofsvoering, in dit leven den geloovigen reeds ten volle wordt toegepast (Rom. 5:1), maar dat dit met de weldaad der heiligmaking niet en nooit het geval is (Rom. 7).

Toegepast wordt ook deze laatste zeer zeker. Dat toont ons hetzelfde Rom. 7 waaruit ons blijkt dat ze in dit leven nooit anders dan onvolkomen ons deel wordt, en dat zegt ons het „heiligen” en het „geheiligen in Christus Jezus” waarmee de Apostelen altoos weer de geloovigen aanspreken. Maar volkomen ons deel wordt ze eerst in

de ure van ons sterven. (Heid. Cath. vr. en antw. 42 en 114).

Op de vraag, waarom het den Heere behaagd heeft het zóó te beschikken, kunnen we hier thans niet ingaan. Voor ons doel heeft het ook geen belang. Wat we zeiden is reeds voldoende om de aanvechtingen, die uit de onvolkomenheid onzer heiligmaking voor ons kunnen opkomen, te breken.

In de tweede plaats moet er op gewezen, dat deze altoos bestaande anomalie tusschen onze rechtvaardigmaking en onze heiligmaking, a b n o r m a l worden kan tengevolge van eenzijdige geloofsvoering.

Het is de Heilige Geest die ons de heilsweldaden in onzen Heere Jezus Christus toepast.

Doch in deze toepassing gaat het alweer niet mechanisch maar organisch toe. Zóó toe, dat ook wij zelf den daarin werkzaam zijn. Want ze geschiedt in den weg des geloofs. En het geloof is daarbij geen dood kanaal, maar een levende en levendige werkzaamheid onzerzijds. (Dordtsche Leerr. hfdst. II, 11 en 16).

Daarom kan eenzijdige geloofsvoering ten aanzien van Christus als onze rechtvaardigmaking, met verwaarloozing of althans met veronachtzaming van de heiligmaking, oorzaak zijn, dat de anomalie tusschen de toepassing dezer beide weldaden toeneemt, ja, dat we straks aan beide armer worden.

Want er mag hier schommeling kunnen zijn — scheiding is er nooit. En wie verzuimt met ernst in Christus zijn heiligmaking te zoeken, zal ook den vrede Gods, die vrucht der rechtvaardigmaking is, niet langer smaken.

Naar ik vrees raken we bij dit laatste aan den wortel van veel gemis van blijden roem bij Gods volk in hun rechtvaardigmaking, en van veel slapheid in den strijd met de zonde en in de gehoorzaamheid aan Gods wil.

Gezond, rijk en krachtig kan het christelijk leven onder ons pas zijn, als de oefening van ons geloof in overeenstemming is met zijn natuur: als we, gelijk het geloof ons Christus, den geheelen Christus inlijft, ook in de oefening van ons geloof ons naar Christus, den vollen en geheelen Christus uitstreken. Naar Hem, „die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing”.

V.

F.

Een schilderijtentoonstelling.

Op verzoek van een onzer medewerkers nemen we uit het „Kerkblad van de Geref. Kerken van 's Gravenhage” enkele fragmenten over van een artikel van Ds W. van 't Sant, over de tentoonstelling van den schilder Roeland Koning, die in Den Haag is gehouden en door den heer Van Beek Calkoen werd geopend.

„Persoonlijk ben ik nog diep onder den indruk vooral van de hoofdwerken: in het midden de kruisiging van

over de opvoeding van Emile, en het vijfde boek over de opvoeding van Sophie en haar vereeniging met Emile handelen.

Het eerste boek geeft na een inleiding met zeer algemeene opmerkingen een beschrijving van de opvoeding van den zuigeling in het eerste levensjaar.

Het tweede boek geeft Rousseau's vermeend ideaal van de ontwikkeling van lichaam en zintuigen van een jongen van zijn tweede tot twaalfde levensjaar.

Het derde boek behandelt het onderwijs, eerst in het algemeen en later in het bijzonder, te geven aan een knaap van twaalf tot vijftien jaar. De verstandelijke vorming staat in het middelpunt.

Het vierde, of laatste, dat over Emile alleen spreekt, geeft aan, hoe de jongeling van vijftien tot twintig jaar te leiden is, door de branding der sexueele hartstochten heen, tot de volmaaktheid van een zedelijk en godsdienstig welgevoerd mensch. — In dit laatste boek vinden we dus de beruchte geloofsbelijdenis van den Savoyischen Kapelaan, een geloof rustend op de rede, wars van de openbaring Gods in Zijn Woord. —

Met dit vierde boek sluit feitelijk de Emile zich af. De romantiek en sentimentaliteit van het vijfde boek zal menig lezer voor dit boek gewonnen hebben. Voor de opvoeding geeft het weinig, voor de samenleving van man en vrouw vrij wat praktische en onpractische aanwijzingen.

* * *

Dieper dan het intellect ligt het gemoed. De beweging van het gemoed is vaak heftiger dan die van de stroom van het denken. De spreker die het hart weet te treffen, heeft groter invloed dan hij die zijn gesponnen logische betoogen bouwt. Zoo is de macht van den gevoelsmensch Rousseau op de massa te verklaren. Immers achter zijn ideeën stuwte de kracht der felle bewogenheid, brandt het vuur van de hartstocht. Maar vuur brandt niet zonder brandstof. Gevoelens stuwden niet dan door ideeën. Daarom over de beginselen,

Jezus, ter sener zijde Adam en Eva in diepe schaamte gebogen na den zondeval, en anderzijds: de Ziener op Patmos. Nimmer zag ik zóó dicht naderend aan de Schrift deze machtige wereldfeiten uitgebeeld; vooral de kruisiging doet ons denken aan het aangrijpend woord: „Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt”, en aan Jesaja's uitspraak: „een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem; Hij was veracht, en de onwaardigste onder de menschen”. Dat beeld van het verwrongen gelaat van den Verbrijzelde laat u niet los, en ge zegt: wat heeft Hij zich diep voor ons, vloek- en doemwaardigen, moeten vernederen.

En nu geef ik het woord van den heer Van Beek Calkoen door.

„De kunstenaar heeft in zijn leven niet zelden moeilijke momenten. Wanneer hij in zich gevoelt den scheppingsdrang dan lijdt hij er vaak onder aan dien drang geen uiting te kunnen geven op een aan zijn inspiratie adequate wijze. Dan komt er conflict tusschen de visie en de techniek.

De visie moet er zijn, anders is er geen kunst, doch maakwerk. Het object dat de schilder weer wil geven, moet een reflex hebben gevonden in zijn gemoed. Die reflex moet in zijn innerlijk leven vorm krijgen. Er moet dus iets doorleefd zijn voor de conceptie tot stand komt en de vormgeving kan worden gezocht en gevonden. Een schilderij is een levensuiting, het resultaat van de worsteling tusschen willen en kunnen, in vele gevallen van de worsteling tusschen willen en niet-kunnen. Het conflict zal scherper zijn naar mate de hoogere vlucht van het willen de gebondenheid des te pijnlijker doet gevoelen. Dan; het gevonden evenwicht, wanneer de schilder de moeilijkheden heeft overwonnen en zijn penseel door compositie en kleurgeving uiting kan geven aan wat innerlijk werd geschoond.

Vooral in den laatste tijd is daarbij de realiteit in de vormgeving door het visuele teruggedrongen. Sommige schilders geven het in zich opgenomen beeld meer weer in het vervaagde droombeeld van hun eigen visie dan volgens levenswerkelijkheid.

Bij Koning is dit niet het geval.

Wanneer we nagaan wat deze tentoonstelling ons biedt, dan treft ons in vele schilderijen, bij juiste vorm, een rustige toon. De lichteffecten geven aan het geheel een harmonisch karakter, dat de oppervlakte niet oppervlakkig, maar als uiting van het bezonkene doet waardeeren.

In het bijzonder wil ik stilstaan bij de kruisiging. Hier is niet de rust die treft, maar de bewogenheid, niet het licht maar de duisternis.

In de oudste Gotiek vinden we het lijden van Christus weergegeven door hevige aandoening in serene rustige vormgeving. Eerst later ontstaat het streven om de aandoening uit te drukken door groote bewogenheid. Zoo deed het ook Koning. Hij gaf den Gekruisigde weer in bitteren strijd en duisternis van zwaar lijden. Dit kan bij eerste beschouwing onvoldaanheid wekken. Zoo ging het aanvankelijk mij, en ik kan mij voorstellen dat ook anderen die ervaring hebben. De bewogenheid treft ons immers daarom zoo omdat wij ons den Gekruisigde in ons diepste denken niet anders kunnen voorstellen dan als den Overwinnaar, die voor ons over lijden en dood heeft getriumpheerd. De Majesteit van den Overwinnaar uit te drukken in de bewogenheid van den lijden, gaat dat niet het menschelek kunnen te boven?

Toch, de voorstelling liet mij niet los. En toen kwam mij voor den geest het woord uit het Oude Testament: „Waerlijk, Hij heeft onze krankheden op zich genomen en onze smarten, die heeft Hij gedragen”.

Zoo sprekende dit schilderij van den strijd, die ook in den beschouwer tot overwinning kan leiden, wanneer hij in den Strijder ook den Levensoverwinnaar ziet.

die in de opvoeding van Emile zich openbaren, nog enkele artikelen. Zonder beginselen leeft niemand, ook geen Rousseau, al breken zijn sterke aandoeningen van lust en onlust nog al vaak de dammen van het strakke betoog en is hij slag op slag van inconsequentie te beschuldigen.

Tegenover het ideaal van het rationalisme plaatst Rousseau zijn ideaal van den nieuwen mensch. In het middelpunt stelt hij de tegenstelling van natuur en cultuur, van rede en leven. De Aufklärung wil menschen van gezond verstand in een cultuur, door de rede gevormd en geordend. De rede moet het openbaringsgeloof doen vallen, de wetenschap tot bloei brengen en eindelijk de wereld en het leven beheerschen. „Tegen het eind der achttiende eeuw leidde dit, schrede na schrede, van empirisme tot sensualisme, van naturalisme tot materialisme, van deïsme tot atheïsme, van een enthousiaste tot een egoïstische moraal”. (Windelband.)

God en goed bestaan dan voor velen niet meer, eigenbelang en nut komen in de plaats van zedelijke zelfverloochening.

Zintuiglijke waarneming van een wereld, die enkel uit stof heet te bestaan geeft de eenige betrouwbare kennis, waartoe telkens moet worden teruggekeerd om denkend de wetenschap verder te bouwen.

Deze opvatting kan naar de innige overtuiging van Rousseau de menscheit niet voeren tot volgeluk. Ze kan niet keeren de gang der menscheit naar het verderf. De breuk tusschen de waarde der natuur en die der cultuur, door de Aufklärung geslagen, is volgens hem niet te overbruggen. Daarom weet hij alleen van een terugkeer tot de natuur en zet de beginzin van de Emile ons met één greep aan de overzijde van de stroom die de cultuur van de natuur scheidt.

In het vervolg van het boek blijkt hij echter van milder opvatting en wordt zijn streven: Terug tot een hernieuwde, meer natuurlijke cultuur, d.i. een natuurlijke ontwikkeling in langzamer tempo dan het geforceerde van zijn tijd, dus toch een

Schilder
geestelijke
van een
moeiend.
door het
geen men
den schild
hulde is.
Die still
voor de v
uitdrukkin

Een z
zwaarw
gelsche
race p
taris v
man, d
kiugen
en dus
raking
zendings
ontmoet
schillend
nische s
het ras
ten opz
verzamel
mee dw
boek En
van het
de missi
den sch
is jemat
dringt;
de hoog
dikwijls
van een
mantisch
houdt. J
het wee
seele ge
humanis
good w
Maar hi
zijn bed
in doork
toe aan
bindings
Woort
kan gele
beter ot
schen de
telijk ev
karakter
poginget

verzoeni
cultuur.
Natuur
voud en
toestand
instincti
rusten.
dom va
de men
Als z
tegen de
schappij
kennis
Rouss
nissen.
Hij imm
Nu eens
als zooc
verval,
die best
natuur.
het cult
van de
is wel
der ont
volgt, z
innerlijk
Dus n
dat de
Geest, d
uit-beeld
en van
wederge
behoefte
Hoe l
hem nie
Ten eer
en rech
volstrek
kelijke
men en
mensche
hooze li

POPULAIR-WETEN - SCHADDELIJKE SCHETSEN

(Spelling-Terpatra.)

Rousseau's Emile.

I.

Inleiding.

In slechts weinig werken vindt men een juist overzicht van de bedoeling die Rousseau met het schrijven van de Emile had en dientengevolge een nog minder juist overzicht van de inhoud van dit werk.

Licht heeft men te veel gelet op de opvoedkundige wenken die Rousseau geeft, terwijl toch zijn bedoeling was de natuurlijke ontwikkeling van het menschelek geslacht in romanvorm te schetsen. Die ontwikkeling in de natuur, door de natuur, overeenkomstig de natuur geschiedt als vanzelf, van binnen uit. Zoo moest hij wel als hoofdregel stellen, dat de opvoeders zooveel mogelijk de handen thuis moeten houden en dat hun hoofdbemoeien moet wezen, buiten het kind om te werken, zóó dat de natuur vrij spel heeft. — Aan de teekening van die ontwikkelingsgang beantwoordt de bouw van de Emile-roman geheel. Hij bestaat uit drie deelen.

Het eerste deel behandelt de ontwikkeling van den man, van Emile. Het tweede de ontwikkeling van de vrouw, van Sophie, en het derde of laatste de vereeniging van man en vrouw, van Emile en Sophie. In hen als ouders begint het nieuwe geslacht.

De algemeene opmerkingen zijn voor Rousseau de hoofdzaak, terwille van zijn lezers geeft hij concrete gestalten in Emile en Sophie. Zoo loopt door deze hoofdverdeling in drieën een andere in de bekende vijf boeken, waarvan de eerste vier